

Anexa nr.1
la Hotărârea Guvernului
nr. ____ din _____ 2019

**PROGRAMUL NAȚIONAL DE DEZVOLTAREA SECTORULUI DE
LAPTE ÎN REPUBLICA MOLDOVA 2019-2025**

Sumar

ABREVIERI	2
1. SITUAȚIA ÎN SECTOR ȘI IDENTIFICAREA PROBLEMEI	3
2. CONCLUZII GENERALE	12
3. OBIECTIVELE SPECIFICE ALE PROGRAMULUI	13
4. ACȚIUNILE CE URMEAZĂ A FI ÎNTREPRINSE	13
5. ETAPELE ȘI TERMENELE DE IMPLEMENTARE	14
6. RESPONSABILII PENTRU IMPLEMENTARE	14
7. ESTIMAREA GENERALĂ A COSTURILOR	14
8. REZULTATELE SCONTATE	16
9. INDICATORII DE PROGRES ȘI PERFORMANȚĂ	16
10. PROCEDURILE DE RAPORTARE ȘI EVALUARE	17

Abrevieri

AFPL	Asociația Fermierilor Producători de Lapte,
AIPA	Agencia de Intervenții și Plăți pentru Agricultură
ANPL	Asociația Națională a Producătorilor de Lapte și Produse Lactate "LAPTE"
ANSA	Agencia Națională pentru Siguranța Alimentelor
APL	Autoritățile publice locale
COPL	Controlul Oficial al Producției de Lapte
CRARA	Centrul Republican pentru Ameliorarea și Reproducția Animalelor
CRDV	Centrul Republican de Diagnostică Veterinară
FNDAMR	Fondul Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural
GAP	Bunele Practici Agricole / Good Agricultural Practices
GHP	Bunele Practici Igienice / Good Hygienic Practices
GMP	Bunele Practici de Fabricație / Good Manufacturing Practices
HACCP	Analiza Riscurilor și Punctelor de Control Critic / Hazard Analysis and Critical Control Points
IPAI	Instituția Publică „Agencia de Investiții”
ISPBZMV	Institutul Științific Practic de Biotehnologii în Zootehnie și Medicină Veterinară
MADRM	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului
MEI	Ministerul Economiei și Infrastructurii
MOLDAC	Centrul Național de Acreditare
UASM	Universitatea Agrară de Stat din Moldova
UCIMPA	Unitatea Consolidată pentru Implementarea și Monitorizarea Proiectelor în domeniul Agriculturii

1. SITUAȚIA ÎN SECTOR ȘI IDENTIFICAREA PROBLEMEI

Importanța socială și economică a sectorului de lapte este dată, în primul rând, de faptul că acest sector reprezintă o sursă de produse alimentare cu valoare biologică superioară, care produce cea mai mare parte a producției de lapte și circa 10% din volumul de carne din Republica Moldova.

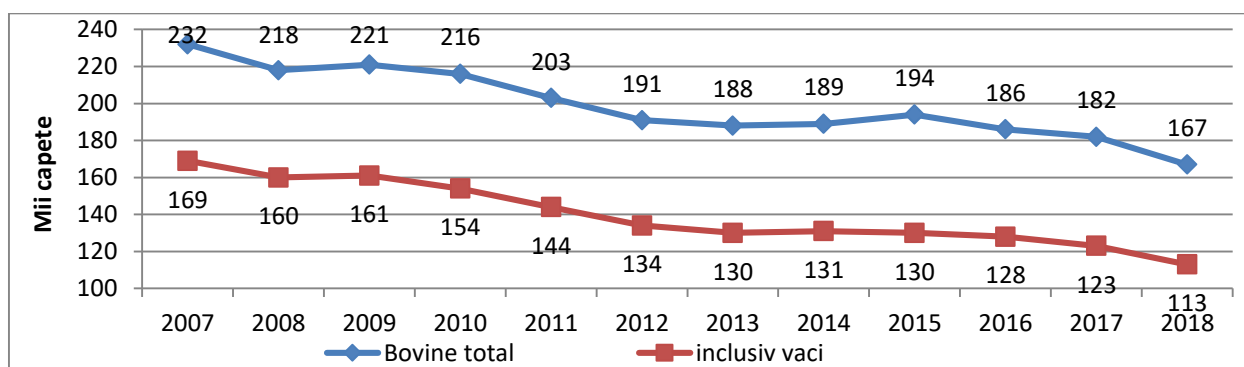
Bovinele constituie și un mijloc eficient de transformare a diferitor resurse vegetale și reziduuri ale industriei alimentare în produse cu valoare biologică superioară.

Vânzarea laptelui constituie o sursă importantă de venituri pentru multe familii din spațiul rural.

Principalele tendințe în creșterea și exploatarea bovinelor

Producerea laptelui

Creșterea taurinelor în Republica Moldova a avut cel mai înalt grad de dezvoltare în perioada anilor 1989-1990. În acești ani efectivul de taurine a atins nivelul de 1112 mii capete, inclusiv vaci – 402 mii capete. Comparativ, în anul 2017 efectivul total de bovine a constituit 164 mii capete din care 112 mii vaci. Astfel doar în ultimii zece ani șeptelul de bovine s-a redus cu circa 33 la sută, inclusiv șeptelul de vaci mulgătoare cu circa 43 la sută (vezi figura 1).

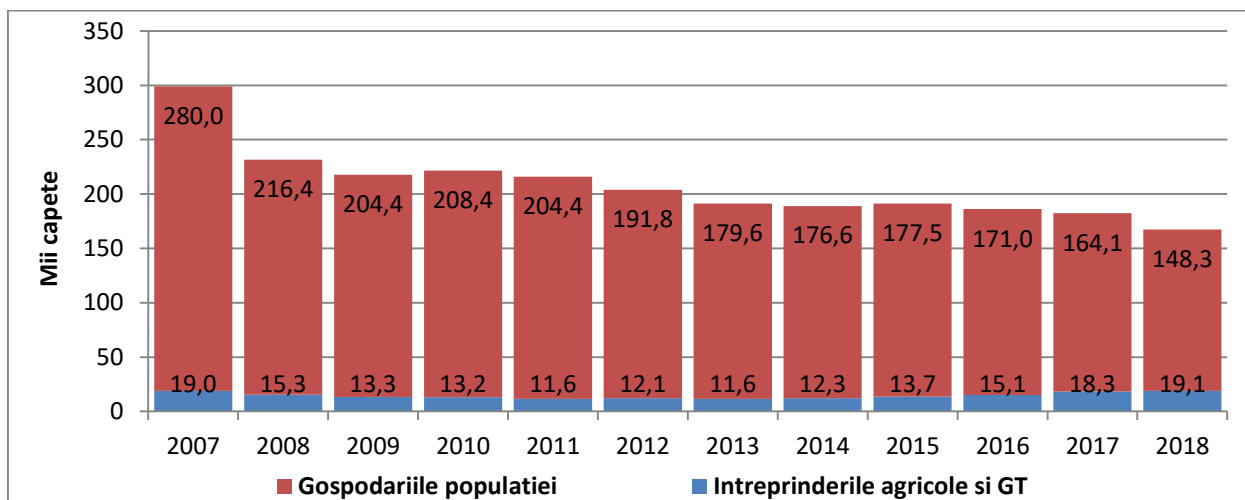

Figura 1. Dinamica șeptelului de bovine 2007-2017, mii capete

Sursa: elaborată de autori în baza datelor BNS, 2018

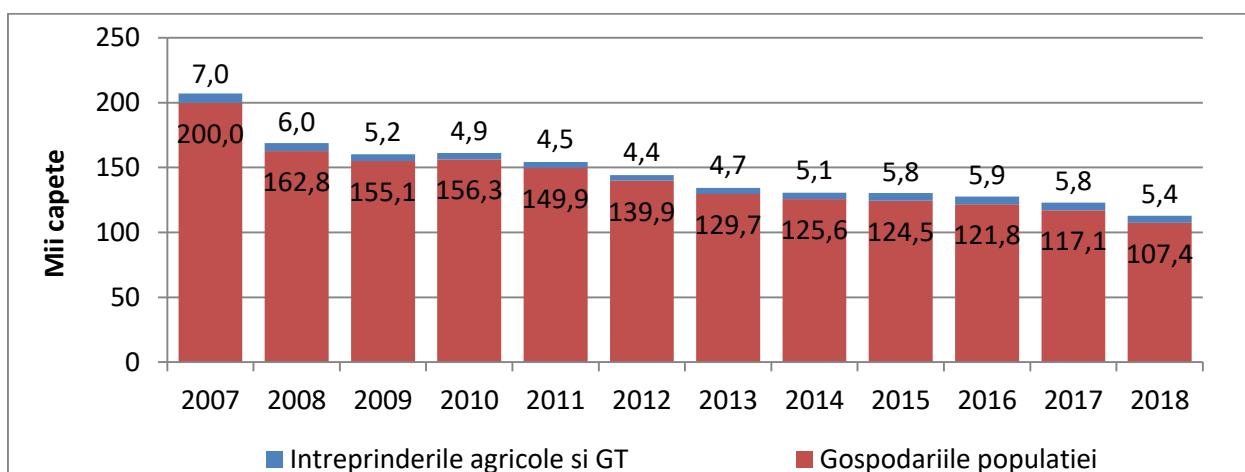
Comparativ cu anii 90 s-a schimbat esențial și modul de organizare a producției de lapte. Astfel în anul 1990 în RSS Moldovenească activau circa 1150 de ferme de producere a laptelui. La data de 01.01.2018 în Republica Moldova, conform datelor MADRM, activau 120 ferme comerciale de producere a laptelui, cu un efectiv total de 10168 vaci mulgătoare ceea ce reprezenta cu puțin peste 9% din șeptelul total de vaci mulgătoare. Alte 91% din șeptelul vacilor mulgătoare erau întreținute în gospodării casnice de către deținătorii individuali de animale care dispun în medie de 1-2 vaci. Principalele rase de bovine crescute în Republica Moldova sunt cele pentru lapte și lapte-carne (Bălțată cu negru tip Moldovenesc, Holshtein și Simmental).

Totodată se observă și unele tendințe pozitive în dinamica dezvoltării fermelor comerciale de bovine. Astfel, începând cu anul 2014, în pofida scăderii efectivului total de bovine, inclusiv de vaci, numărul de animale crescute în cadrul întreprinderilor agricole a crescut de la 12,3 mii în 2014 la 19,1 mii în anul 2018, sau cu circa 55 la sută (vezi figura 2).

Figura 2. Dinamica șeptelului de bovine pe categorii de gospodării, 2007-2018, mii capete
Sursa: elaborată de autori în baza datelor BNS, 2018

Dinamica șeptelului de vaci mulgătoare urmărește în linii mari aceleași tendințe. Astfel efectivul de vaci mulgătoare întreținute în cadrul întreprinderilor agricole după o scurtă fază de creștere în anii 2013-2016 a intrat într-o fază de reducere începând cu anul 2017 pentru ca în anul 2018 numărul de vaci mulgătoare la aceste întreprinderi să ajungă la 5,4 mii (vezi figura 3).

Figura 3. Dinamica șeptelului de vaci mulgătoare pe categorii de gospodării, 2007-2018, mii capete

Sursa: elaborată de autori în baza datelor BNS, 2018

Producția totală de lapte de vacă s-a redus de la circa 1503 mii tone în anul 1990 la circa 443 mii tone în anul 2017 sau de peste trei ori. În același timp, productivitatea

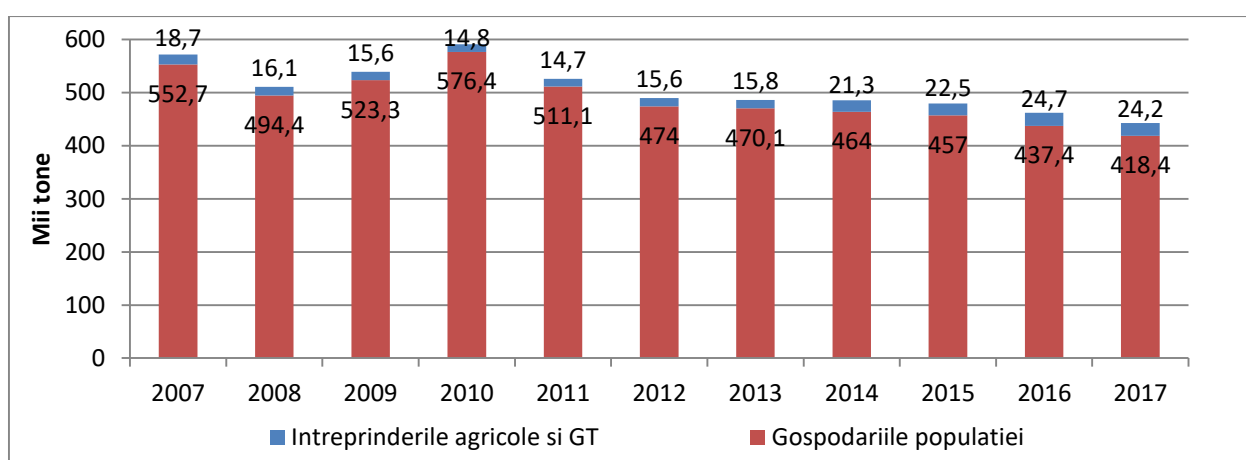
medie anuală de lapte la o vacă după o perioadă de scădere în anii 1990-2000 a înregistrat creșteri stabile și în prezent este aproape de nivelul anilor 90 (vezi tabelul 1).

Tabel 1. Producția totală de lapte de vacă și productivitatea medie anuală, 1990-2017

Indicatorii	1990	1995	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Producția totală de lapte de vacă (mii tone)	1503	751	555	627	591	526	490	486	485	480	462	443	373,1
Productivitatea medie anuală (tone/vacă)	3,7	2,0	2,0	2,7	3,7	3,4	3,4	3,6	3,7	3,7	3,6	3,6	3,7

Sursa: elaborat de autori în baza datelor BNS, 2018

Cea mai mare parte a producției de lapte (circa 95% în anul 2018) este asigurată de gospodăriile casnice. De menționat că volumul producției de lapte de către gospodăriile casnice este în continuă scădere începând de la 576,4 mii tone în anul 2010 la 418,4 mii tone în anul 2017 sau cu circa 38%. În același timp producția de lapte de către întreprinderile agricole, după o perioadă de creștere în anii 2012-2016, a dat un semnal de scădere în anul 2017 (vezi figura 4).

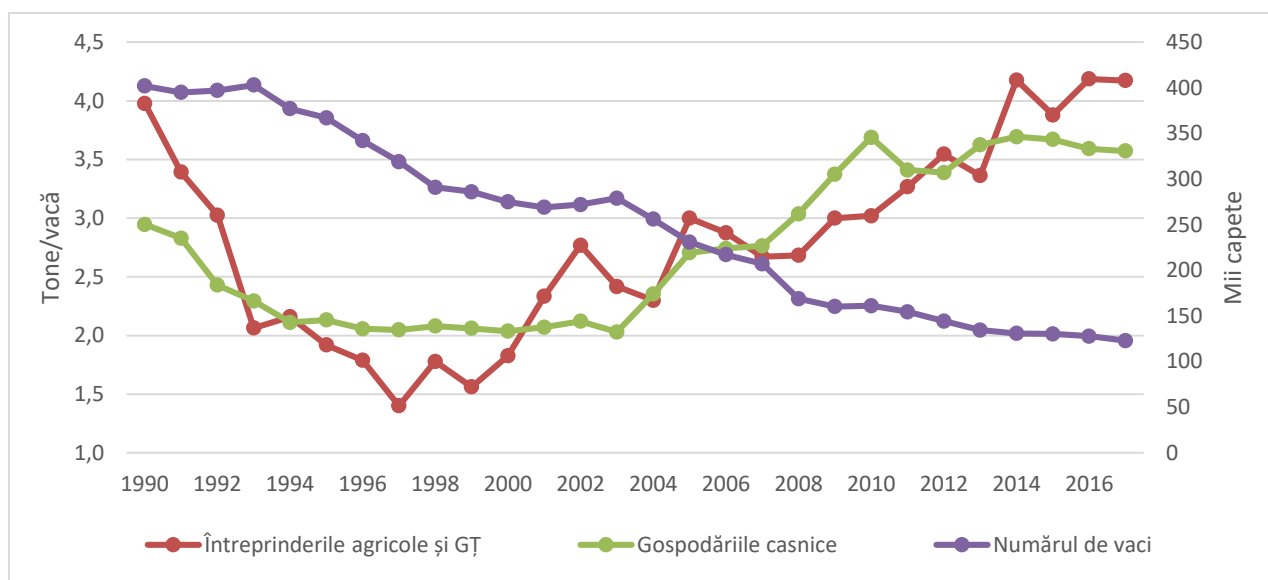

Figura 4. Producția de lapte de vacă pe categorii de gospodării, 2007-2017, mii tone

Sursa: elaborată de autori în baza datelor BNS, 2018

Pe fundalul reducerii șeptelului de vaci mulgătoare și a scăderii volumului producției de lapte productivitatea medie la o vacă înregistrează creșteri stabile începând cu anul 2000 atât în sectorul casnic cât și la întreprinderile agricole. Astfel productivitatea medie anuală înregistrată în anul 2017 la întreprinderile agricole a fost de circa 4,2 tone ceea ce este cu circa 5% peste nivelul anului 1990. În aceeași perioadă productivitatea medie anuală înregistrată la gospodăriile casnice a crescut de la 3,0 tone în 1990 la 3,6 tone în anul 2017 sau cu circa 21%. De menționat că în ultimii ani productivitatea medie anuală în cadrul întreprinderilor

agricole este mai mare decât în gospodăriile casnice. Productivitatea în creștere din ultimii ani a amortizat întrucâtva reducerea producției de lapte cauzată de scăderea continuă a șeptelului de vaci mulgătoare începând cu anul 1990 (vezi figura 5).

Figura 5. Productivitatea medie anuală de lapte pe categorii de gospodării și șeptelul de vaci, 1990-2017, tone/vacă, capete

Sursa: elaborată de autori în baza datelor BNS, 2018

Gospodăriile casnice unde sunt întreținute în prezent cea mai mare parte a vacilor mulgătoare, în pofida ponderii mari pe care o dețin în acest sector, nu pot asigura în măsura necesară respectarea tehnologiilor de creștere și exploatare a bovinelor, deoarece nu permit utilizarea tehnicii și utilajului tehnologic necesar pentru pregătirea și distribuirea furajelor combinate, mulsul mecanizat al vacilor și alte operațiuni de întreținere a vacilor, motiv din care laptele produs în aceste gospodării este de o calitate nesatisfăcătoare pentru întreprinderile de procesare. O altă deficiență majoră a producției de lapte de către gospodăriile casnice este caracterul sezonier foarte pronunțat, fapt ce duce la crearea unei supraproducții de lapte în perioada de primăvară-vară și a unui deficit de lapte în perioada de iarnă. Aceste fluctuații afectează semnificativ procesul de producere a întreprinderilor de procesare a laptelui. Un punct vulnerabil al producerii laptelui în gospodăriile casnice este colectarea laptelui și transportarea lui ca materie primă pentru întreprinderile de procesare a laptelui. Concomitent, întreținerea animalelor în gospodăriile casnice din localitățile rurale creează și probleme serioase privind poluarea mediului, inclusiv a aerului și a surselor de apă potabilă. Totodată, producția de lapte în cadrul gospodăriilor casnice este o sursă importantă de venituri pentru o bună parte a populației rurale.

În acest context devine prioritară stimularea investițiilor pentru crearea fermelor de bovine în extravilanul localităților, ceea ce va permite utilizarea tehnologiilor

moderne de întreținere, nutriție și exploatare a animalelor și, prin urmare, sporirea semnificativă a productivității acestora și obținerea unui produs competitiv atât pe piața internă cât și pe piețele de export.

Ameliorarea genetică a efectivelor de taurine este efectuată de către Întreprinderea de Stat "Centrul Republican pentru Ameliorarea și Reproducția Animalelor" (CRARA), și de către Instituția Publică "Institutul Științifico-Practic de Biotehnologii în Zootehnie și Medicină Veterinară". Centrului Republican pentru Ameliorarea și Reproducția Animalelor îi sunt subordonate 31 de centre teritoriale cu 665 oficii locale.

La banca genetică CRARA este păstrat un volum de peste 6,5 mil. doze de material seminal congelat, obținut de la tauri reproducători, mamele cărora au deținut o productivitate de până la 16 mii litri de lapte pe lactație, totodată valoarea genetica a materialului seminal poate fi contestată din cauza perioadei lungi de păstrare datorată scăderii semnificative a numărului de animale

Prin intermediul centrelor teritoriale, CRARA, organizează și desfășoară activitatea de ameliorare la fermele de prăsilă în conformitate cu planurile de selecție și împerechere. Pe parcursul anului la aceste ferme este organizată aprecierea producției individuale de lapte la vaci și bonitarea taurinelor reproducătoare. În conformitate cu planurile de rotație a liniilor de tauri, la oficiile locale este desfășurată activitatea de reproducție a taurinelor prin metoda însămânțării artificiale. În prezent o bună parte din fermele de producere a laptelui folosesc material seminal de import prin intermediul CRARA și /sau a altor importatori autorizați.

În scopul extinderii șeptelului animalelor de prăsilă este necesar să fie inițiate următoarele activități:

- inițierea controlului oficial al producției de lapte (COPL) la agenții economici indiferent de forma de proprietate. Aceasta va necesita procurarea echipamentului pentru laboratorul de apreciere a indicilor calitativi ai laptelui.
- crearea bazei informaționale de date zootehnice ce va permite înregistrarea sistematică, analiza și monitorizarea rezultatelor controlului oficial al producției de lapte și a bonitării taurinelor. Aceste date vor servi drept bază pentru evaluarea calităților de prăsilă a acestora, planificarea și prognozarea rezultatelor de selecție și reproducție și evidența progresului genetic.
- evaluarea și efectuarea de către CRARA în comun cu IȘPBZMV a unei analize ample a resurselor genetice taurine existente în țară, inclusiv a materialului seminal existent la banca genetică, și elaborarea unui program cu propuneri concrete de ameliorare și utilizare a acestora.

Laptele și produsele lactate

Achiziția și procesarea materiei prime. Fabricile de prelucrare colectează laptele direct de la ferme, în timp ce laptele produs în gospodăriile casnice este colectat prin intermediul punctelor de colectare. În prezent activează 696 puncte de colectare care în marea lor majoritate aparțin întreprinderilor de procesare, iar 58 din ele aparțin altor agenți economici.

Pentru punctele de colectare a laptelui este obligatorie implementarea cerințelor de igienă precum și a programelor preliminare pentru HACCP, care includ trasabilitatea, dotarea cu echipament de laborator, inclusiv expres teste pentru determinarea antibioticelor.

Preturile de achiziție a laptelui pot varia de la 3,2 lei până la 6,5 lei per litru în funcție de sezon, întreprinderea de procesare și punctul de colectare. Cea mai mare cantitate de lapte se achiziționează în perioada martie – septembrie.

Multe gospodării casnice comercializează laptele și produsele lactate (smântână, brânză de vaci, unt) obținute în condiții de casă pe piețele agricole locale. În același timp întreprinderile de prelucrare a laptelui duc lipsa de materie primă calitativă. Drept rezultat, producția autohtonă de lapte acoperă necesitățile de consum intern doar la nivel de 83-90% și în ultimii ani se atestă o tendință de scădere a nivelului de autoaprovizionare (vezi tabelul 2).

Tabel 2. Balanța de consum a laptelui, 2007-2017, mii tone, %

Elementele balanței	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Resurse											
Producție	604	543	575	591	560	525	527	525	520	504	485
Import	36	31	40	64	84	101	96	86	79	99	134
Variația stocurilor	0	-3	4	-13	-17	6	1	-9	9	4	-7
Total resurse	640	571	619	642	627	632	624	602	608	607	612
Utilizări											
Export	4	12	14	14	18	13	17	21	27	50	33
Furaje	8	3	3	3	3	11	16	18	15	19	17
Pierderi	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Consumul populației	627	555	602	625	606	608	591	563	566	538	562
Total utilizări	640	571	619	642	627	632	624	602	608	607	612
Nivelul de autoaprovizionare, %	95,0	97,1	95,0	94,1	92,0	84,7	86,8	90,4	89,5	90,5	83,8

Sursa: în baza datelor BNS, 2018

Unitățile de procesare a laptelui. În prezent 29 de întreprinderi dețin autorizare sanitar veterinară de funcționare, din care activează doar 17 întreprinderi.

Surplusul capacităților existente de prelucrare a laptelui și echipamentul învechit generează pierderi considerabile. Ca rezultat competitivitatea produselor lactate autohtone atât la nivel de preț cât și de calitate este deseori sub nivelul producției de import.

Totodată, începând cu anul 2009 deja 6 întreprinderi de procesarea a produselor lactate au implementat HACCP-ul, iar alte 5 întreprinderi au inițiat procedura de reutilare și implementare a HACCP-lui și a ISO 22000.

Volumelor de producție a produselor lactate au înregistrat creșteri stabile în perioada anilor 2013-2017 la majoritatea tipurilor de produse. Deosebit de spectaculos au crescut volumele de producție la ”Lapte și frișcă în formă solidă”, ”Unt” și ”Cașcaval și brânze grase” (vezi tabelul 3). Acest fenomen pare foarte interesant pe fundalul reducerii continue a volumului de lapte produs în Republica Moldova (vezi figura 4) și a consumului mare a laptelui în producția de lactate, astfel la producția unui kilogram de unt se utilizează circa 22 litri lapte.

Tabel 3. Indicii volumului de producție la produsele lactate, 2008-2017, % față de anul precedent

Produsul	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Lapte și frișcă cu conținut de grăsimi <6%, mii tone	120,4	92,2	106,0	96,6	99,2	104,6	120,5	101,7	107,5	93,0
Lapte și frișcă în formă solidă, tone	100,6	67,6	66,8	51,4	85,8	81,9	237,4	130,2	123,4	147,7
Unt, tone	128,1	88,0	109,9	92,4	97,1	110,5	112,4	102,4	122,6	81,3
Cașcaval și brânze grase, tone	123,8	52,0	135,9	117,3	101,2	115,2	99,7	101,7	97,3	119,4
Lapte prins, cremă de lapte prins, iaurt, chefir, smântână și alte produse fermentate, tone	100,3	102,2	104,7	106,6	100,0	110,6	104,4	103,5	100,3	95,0
Înghețată și alte forme de gheață cu sau fără cacao, mii litri	90,8	93,0	117,1	99,1	113,6	107,8	103,1	102,1	103,2	103,0

Sursa: elaborat de autori în baza datelor BNS, 2018

Exporturile și importurile produselor lactate

Volumul exporturilor de produse lactate din Republica Moldova au înregistrat o creștere stabilă de circa 2,4 ori în perioada 2013-2017. În aceeași perioadă importurile de lactate au crescut de 2,1 ori. Cele mai mari creșteri ale volumelor de importuri au fost înregistrate la produsele din grupul 0401 ”Lapte și frișcă, neconcentrate și fără adaos de zahăr sau alți îndulcitori” și la cele din grupul 0405 ”Unt, inclusiv untul deshidratat și alte grăsimi derivate din lapte”. Cele mai mari creșteri ale exporturilor de lactate au fost înregistrate la produsele din grupul 0402 ”Lapte și frișcă, concentrate sau cu adaos de zahăr sau alți îndulcitori” și la cele din grupul 0406 ”Brânzeturi și cașuri”. Totodată balanța comerțului extern cu produse lactate în această perioadă a fost una profund negativă, cu excepția exportului de

unt în anii 2015-2016. Fiind calculate în indicatori naturali, importurile de produse lactate au depășit exporturile de circa 12 ori în anul 2017 (vezi tabelul 4).

Tabel 4. Exportul și importul produselor lactate, 2013-2017, tone, %

	2013	2014	2015	2016	2017	2017/2013, %
Produsele din grupul 0401 "Lapte și frișcă, neconcentrate și fără adaos de zahăr sau alți îndulcitori"						
Export	0	19	0	0	0	--
Import	5398	9005	6182	14170	23397	433,4
Balanța	-5398	-8986	-6182	-14170	-23397	433,4
Produsele din grupul 0402 "Lapte și frișcă, concentrate sau cu adaos de zahăr sau alți îndulcitori"						
Export	40	243	291	1185	1362	3405,0
Import	2947	2861	2598	2879	2250	76,3
Balanța	-2907	-2618	-2307	-1694	-888	30,5
Produsele din grupul 0403 "Lapte și frișcă coagulate, iaurt, kefir și alte produse lactate fermentate"						
Export	0	19	0	0	0	--
Import	4379	3988	4348	4675	5218	119,2
Balanța	-4379	-3969	-4348	-4675	-5218	119,2
Produsele din grupul 0404 "Zer, chiar concentrat sau cu adaos de zahăr sau de alți îndulcitori"						
Export	0	0	0	0	0	--
Import	434	514	530	406	784	180,6
Balanța	-434	-514	-530	-406	-784	180,6
Produsele din grupul 0405 "Unt, inclusiv untul deshidratat și alte grăsimi derivate din lapte"						
Export	475	401	747	1597	542	114,1
Import	709	418	420	661	1626	229,3
Balanța	-234	-17	327	936	-1084	463,2
Produsele din grupul 0406 "Brânză și caș"						
Export	773	877	1050	999	1246	161,2
Import	3795	3343	3167	3693	3900	102,8
Balanța	-3022	-2466	-2117	-2694	-2654	87,8
Total produse lactate						
Export	1288	1559	2088	3781	3150	244,6
Import	17662	20129	17245	26484	37175	210,5
Balanța	-16374	-18570	-15157	-22703	-34025	207,8

Sursa: elaborat de autori în baza datelor UN Comtrade, 2018

Lapte - materie primă

Laptele constituie un aliment strategic deoarece contribuie la asigurarea securității alimentare, fiind un aliment indispensabil prin componentele sale nutriționale. Testarea laptelui materie primă este necesară pentru a determina compoziția laptelui (grăsimi, proteine), nivelul bacterian și biologic (numărul total de bacterii și celule somatice), cât și pentru a determina conținutul de substanțe inhibitorii

cum ar fi impuritățile, antibioticele, dezinfectanții, etc. Rezultatele testării, formează baza pentru plata laptelui, aceasta efectuându-se în funcție de compoziție și calitatea igienică. Astfel, criteriile de apreciere a calității igienice al laptelui se referă la impuritățile din lapte, numărul total de germeni și de celule somatice precum și la substanțele reziduale și nocive.

Tabel 5. Analiza SWOT a sectorului de lactate

Puncte tari (Strengths)	Puncte slabe (Weaknesses)
<ul style="list-style-type: none"> • Este inițiat procesul de armonizare a cadrului legislativ și normativ în domeniul producerii și procesării laptelui; • Condiții favorabile pentru cultivarea culturilor furajere necesare pentru creșterea taurinelor; • Export existent de produse lactate în țările CSI; • Potențial uman cu experiență în domeniul producerii și procesării laptelui 	<ul style="list-style-type: none"> • 95% din producția de lapte vine din sectorul individual • Producția insuficientă de lapte calitativ • Doar circa 3% din șeptelul de vaci mulgătoare sunt de rasă • Calitatea joasă a furajelor • Lipsa serviciilor de extensiune în sectorul de producere și procesarea laptelui • Lipsa informației necesare pentru dezvoltarea afacerilor în sectorul lactate • Lipsa inovațiilor în sectorul de producere și procesarea laptelui • Tehnologiile depășite din sectorul de producere și procesarea laptelui • Competitivitatea redusă a produselor lactate autohtone • Insuficiența de forță de muncă calificată în sectorul de producere și procesarea laptelui • Capacități sub-utilizate în sectorul de procesarea laptelui • Subvenționarea limitată a sectorului de producere a laptelui • Importul masiv al produselor lactate ieftine din Ucraina și alte țări • Caracterul sezonier pronunțat al producției de lapte • Lipsa unor strategii adecvate de marketing la nivel de sector • Dificultăți în accesarea mijloacelor financiare • Managementul ineficient al sistemului de înșămânțare artificială <ul style="list-style-type: none"> • Programele educaționale nu răspund cerințelor sectorului • Lipsa unui proiect național de finanțare a dezvoltării sectorului • Eforturi insuficiente pentru promovarea exporturilor de produse lactate în țările UE
Oportunități (Opportunities)	Amenințări (Threats)
<ul style="list-style-type: none"> • Sporirea producției de lapte pentru asigurarea consumului intern • Sporirea exporturilor către piețele tradiționale și dezvoltarea piețelor noi, în particular a celor din UE. (Diversificarea 	<ul style="list-style-type: none"> • Fenomenele climatice adverse • Declanșarea unor fenomene epizootice regionale • Concurența neloială din partea țărilor vecine • Procesele demografice ce duc la scăderea volumului de consum

<p>piețelor de export)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dezvoltarea produselor tradiționale și regionale (Diversificarea produselor) • Înlocuirea importurilor de lactate • Intensificarea eforturilor de dezvoltare a fermelor familiare de lapte (pînă la 50 capete). • Dezvoltarea clusterelor, a grupurilor de producere și marketing, precum și a altor forme de asociere 	
--	--

2. Concluzii generale

Examinând cele analizate mai sus se pot afirma următoarele:

1. Șeptelul de vaci mulgătoare a scăzut în perioada 1990-2017 de circa 3,6 ori de la 402 la 112 mii capete și acest proces este în continuu declin.
2. Circa 91% din șeptelul vacilor mulgătoare sunt întreținute în cadrul gospodăriilor casnice care dispun în mediu de 1–2 vaci și doar 9% din acest șeptel sunt crescute în cadrul fermelor comerciale ale întreprinderilor agricole.
3. Producția de lapte a scăzut în aceeași perioadă de circa 3,4 ori de la 1503 la 443 mii tone capete și acest proces este de asemenea în continuu declin. Totodată producția de lapte în cadrul întreprinderilor agricole este în creștere începând cu anul 2012.
4. Productivitatea după o perioadă de scădere în anii 1990-1995 s-a stabilizat în perioada 1996-2004 și a început să crească începând cu anul 2005 și până în prezent, depășind nivelul anului 1990.
5. Producția autohtonă de lapte acoperă necesitățile de consum intern doar la nivel de 83-90% și în ultimii ani se atestă o tendință de scădere a nivelului de autoaprovizionare.
6. Producția de lactate au înregistrat creșteri stabile în perioada anilor 2013-2017 la majoritatea tipurilor de produse în pofida reducerii continue a volumului de lapte produs în Republica Moldova.
7. Balanța comerțului extern cu produse lactate este profund negativă la toate categoriile de produse lactate, cu excepția exportului de unt în anii 2015-2016. În anul 2017 importurile de produse lactate calculate în indicatori naturali au depășit exporturile de circa 12 ori.

3. OBIECTIVELE SPECIFICE ALE PROGRAMULUI

Viziunea

Sectorul de producerea laptelui este capabil sa producă o cantitate suficienta de lapte pentru:

- a. acoperirea necesității interne a Republicii Moldova din punct de vedere cantitativ si calitativ;
- b. reducerea dependenței de importuri;
- c. sporirea capacităților de export a produselor lactate.

Obiectivul general

Asigurarea securității alimentare a țării și a siguranței produselor lactate prin producerea volumului necesar de produse lactate calitative și inofensive.

Obiectivele specifice privind dezvoltarea sectorului lapte întru atingerea obiectivului general:

- Sporirea numărului de animale întreținute în fermele autorizate până la 14,4 mii capete in 2025;
- Asigurarea unei genetici de înaltă calitate care sa permită predictibilitatea și continuitatea activităților din sector prin creșterea ponderii de animale de rasă de la 3,3% in 2018 la 15% in 2025;
- Sporirea calității laptelui prin punerea în aplicare a unui sistem de monitorizare și sensibilizare a sectorului în privința importanței calității laptelui ca materie primă pentru produsele lactate;
- Implementarea eficientă a practicilor de management a siguranței alimentelor de către companiile producătoare de lapte și produse lactate, cum ar fi HACCP. Creșterea ponderii numărului de ferme autorizate care dispun de certificat de calitate pana la 50% in 2025.
- Sporirea vânzărilor de produse lactate autohtone atât pe piața internă cât și piața internațională cu 20% către 2025.

4. ACȚIUNILE CE URMEAZĂ A FI ÎNTREPRINSE

Acțiunile ce urmează a fi întreprinse se regăsesc în Plan de acțiuni pentru anii 2019-2021 privind implementarea Programului național de dezvoltare a sectorului lapte pentru anii 2019-2025

5. ETAPELE ȘI TERMENELE DE IMPLEMENTARE

Perioada de implementare a Programului este de până în anul 2025, respectiv o perioadă de 7 ani, însă ținând cont de prevederile pct. 12 din Hotărârea Guvernului nr. 33 din 11.01.2007 cu privire la regulile de elaborare și cerințele unificate față de documentele de politici, Planul de acțiuni va fi întocmit pe un termen scurt - de 3 ani, urmând ca după implementarea acestuia să fie elaborat un nou plan, care va asigura o continuitate a îndeplinirii Programului. Astfel, conform rezultatelor scontate, întru realizarea fiecărui obiectiv prognozat anual, instituțiile responsabile le vor detalia pentru atingerea rezultatelor planificate.

6. RESPONSABILII PENTRU IMPLEMENTARE

Pentru implementarea acțiunilor vor fi stabiliți responsabilii în dependență de direcție de activitate. În mare parte, organizațiile de stat și non-guvernamentale cu sunt: MADRM, MEI, ANSA, CRDV, IPAI, AIPA, AFPL, ANPL sau alte asociații sectoriale.

7. ESTIMAREA GENERALĂ A COSTURILOR

La elaborarea Planului de acțiuni privind realizarea Programului (anexa nr. 2) s-a ținut cont, în primul rând, de factorii și tendințele de dezvoltare ale sectorului de lactate pe plan mondial, precum și de direcțiile prioritare de dezvoltare și de rezultatele analizei situației actuale în sectorul dat din Republica Moldova.

În acest context, Planul menționat prevede un șir de instrumente și mecanisme care vor permite implementarea și realizarea prezentului Program.

Finanțarea acțiunilor prevăzută în Planul de acțiuni, poate fi efectuată din granturi, asistență financiară din partea partenerilor de dezvoltare, investiții, bugetul de stat, în limitele bugetelor instituțiilor implicate în realizarea prezentului Program, bugetele autorităților publice locale, precum și din sursele proprii ale întreprinderilor din domeniu, obținute sub formă de profit sau din activitatea economică.

Tabel 6. Costurile de implementare a Programului Național de Dezvoltare a Sectorului de Lactate

	2017	2018	2019	2020	2022	2024	2025
Număr de vaci, mii capete	122,9	112,8	111,5	110,3	108,5	107,6	107,8907
<i>IA si GT</i>	5,8	5,4	6,2	7,1	9,4	12,5	16,5
<i>Gospodarii casnice</i>	117,1	107,4	105,3	103,1	99,1	95,1	91,37195
Creșterea			810	932	1232	1629	2155
Import			200	200	200	200	200
Surse proprii			610	732	1032	1429	1955
Costuri pentru o vaca de Import, MDL							
Subvenții pentru o vaca de Import, MDL							
Subvenții investiții pentru încăperi per cap de animal, mii lei			2019	2020	2022	2024	2025
Subvenții per cap de vaca mulgătoare, MDL (estimare in baza experienței din Romania)		Estimativ	4000	3500	2500	1500	1000
Total subvenții import animale, mii lei			4000	4000	4000	4000	4000
Total subvenții investiții încăperi, mii lei			48600	55890	73915	97752	129277
Total subvenții per cap de vaca mulgătoare, mii MDL			24840	24995	23612	18736	16519
Total subvenții, Mil. MDL			77,4	84,9	101,5	120,5	149,8

8. REZULTATELE SCONTATE

Implementarea Programului Național va crea condițiile necesare pentru dezvoltarea durabilă a sectorului lapte, producere și procesare, în Republica Moldova. Fortificarea fermelor deja existente și crearea fermelor noi, majorarea numărului de animale întreținute în ferme, implementarea cerințelor de calitate atât la producerea laptelui materie primă cât și a produselor lactate, modernizarea unităților de procesare a laptelui, etc.

- Majorarea volumelor de producere a laptelui de vacă de la 442 mii tone în anul 2017 până la 490 mii tone în anul 2025.
- Redirecționarea efectivelor de bovine din gospodăriile casnice în fermele amplasate în extravilan și majorarea efectivului de vaci în fermele de producere a laptelui de la 5,8 mii de capete în anul 2017 până la circa 14 mii capete către anul 2025.
- Sporirea producției medii anuale de lapte a vacilor de la 3,6 tone în anul 2017 până la circa 4,5 tone către anul 2025.
- Stabilizarea producției de carne de bovină, ca produs secundar obținut de la sectorul lapte la nivelul de circa 12 mii tone anual către anul 2025.

Tabel 7. Prognoza dezvoltării sectorului de lapte, 2019-2025

Indicatori	2019	2020	2022	2024	2025	Total
Efectivul de bovine întreținute în ferme autorizate, mii capete	6,2	7,1	9,4	12,5	16,5	-
Majorarea efectivului față de anul precedent, mii capete	0,8	0,9	1,2	1,6	2,2	23,5
Valoarea, mil. lei	77,4	84,9	101,5	120,5	149,8	1021,8

9. INDICATORII DE PROGRES ȘI PERFORMANȚĂ

Pentru evaluarea performanțelor în procesul de implementare a Programului va fi utilizat un set mixt de indicatori. Indicatorii de performanță utilizați pentru monitorizarea progresului în implementarea Programului acoperă un spectru vast de domenii și aspecte care pot influența dezvoltarea sectorului: creșterea și reproducția bovinelor, producerea și procesarea laptelui, implementarea programului de monitorizare a calității laptelui materie primă. Performanța va fi evaluată prin compararea valorilor curente ale indicatorilor cu valoarea lor inițială, precum și la atingerea obiectivelor în perioada intermediară și în faza finală.

10. PROCEDURILE DE RAPORTARE ȘI EVALUARE

Responsabil pentru monitorizarea implementării Programului este nominalizat Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, care va colecta datele cu privire la indicatorii de performanță și rezultatele la finele fiecărui semestru. Datele de facto vor fi comparate cu datele planificate fiind analizate prin comparație.

Ministerele și alte autorități administrative centrale, instituțiile publice, asociațiile de profil, în limita competențelor atribuite, vor asigura realizarea prezentului Program și a planului de acțiuni pentru implementarea acestuia, raportând semestrial, până la data de 10 iulie și 10 ianuarie Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului.

Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, în baza rapoartelor autorităților responsabile, va generaliza și va prezenta Guvernului anual, până la data de 15 februarie a fiecărui an, raportul integral privind realizarea Planului de acțiuni.

În urma evaluării gradului de implementare a Programului, precum și a situației existente la momentul expirării Planului de acțiuni în vigoare, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, va elabora și promova un nou Plan de acțiuni privind implementarea Programului.

Anexa nr.2
la Hotărârea Guvernului
nr. ____ din _____ 2019

Plan de acțiuni
pentru anii 2019-2021 privind implementarea Programului național de dezvoltare a sectorului lapte
pentru anii 2019-2025

Nr. crt.	Obiectiv general / obiective specifice / acțiuni	Costurile estimative de implementare, mil. lei	Sursa de finanțare	Responsabili	Termenul de realizare	Indicatorii de progres
1	2	3	4	5	6	9
Obiectivul general este majorarea efectivului de bovine, sporirea productivității prin aplicarea tehnologiilor moderne si promovarea bunelor practici profesioniste în vederea majorării volumului de producție până la 600 mii tone în anul 2025.						
Sporirea numărului de animale întreținute în fermele autorizate până la 14,4 mii capete in 2025						
1.1.	Construcția, reconstrucția, dotarea cu utilaj și renovarea tehnologica a fermelor de producere a laptelui	168,8	Bugetul de stat	MADRM	2021	Numărul de beneficiari
1.2	Procurarea animalelor de rasa înalt productive	12,0	Bugetul de stat	MADRM	2021	Numărul de beneficiari
1.3	Subvenționarea în avans a fermelor existente si a fermelor noi create cât și a proiectelor de implementare a ciclul închis de producere în scopul sporirii volumelor de producție	6,0	Bugetul de stat	MADRM	2021	Numărul de beneficiari

Nr. crt.	Obiectiv general / obiective specifice / acțiuni	Costurile estimative de implementare, mil. lei	Sursa de finanțare	Responsabili	Termenul de realizare	Indicatorii de progres
1.5	Eliminarea plafoanelor maximale de la măsurile de subvenționare 1.4, 1.5, 1.6.4, condiționate prin suma de investiții	45,0	Bugetul de stat	MADRM	2019	Proiect HG modificat
1.6	Plățile directe per capita /per litru de lapte în baza calității și igienei laptelui materie primă destinat procesării	74,5	Bugetul de stat	MADRM ANSA	2021	Numărul de beneficiari
	Crearea parteneriatelor între ferme și instituțiile de învățământ pentru formarea generațiilor viitoare de ”specialiști cu experiență”	Nu implica costuri	Donatori și parteneri de dezvoltare	MADRM	2020	Numărul de parteneriate create
	Crearea de module/programe scurte de instruire pentru fermieri	1,0	Bugetul de stat Donatori	UASM / FARM/ FNFM /Colegiile/ Asociațiile	2020	Numărul de beneficiari
	Crearea centrului de excelență specializată în zootehnie		Banca Mondiala MAC-P	MADRM, ANSA	2021	Centru creat
	Stimularea îmbunătățirii asistentei zoo-veterinare prin crearea unui centru a de acordare a asistentei zoo-veterinare de urgenta		Banca Mondiala	MADRM, ANSA	Decembrie 2020	Centru creat
	Crearea modelelor standard cu cerințe și dotările necesare pentru ferme de vaci lapte (50, 100, 300 capete), centre de colectare lapte, mini unități de procesare	0,2	Bugetul de stat Parteneri de dezvoltare	INCE	2020	Numărul de modele standard

Nr. crt.	Obiectiv general / obiective specifice / acțiuni	Costurile estimative de implementare, mil. lei	Sursa de finanțare	Responsabili	Termenul de realizare	Indicatorii de progres
	lapte integrate fermelor (2-3 tone pe zi)					
	„Prima casa” pentru tineri fermieri și specialiști în domeniu			MF MADRM	2020	Proiect implementat
Asigurarea unei genetici de înaltă calitate care sa permită predictibilitatea și continuitatea activităților din sector prin creșterea ponderii de animale de rasă de la 3,3% in 2018 la 25% in 2025;						
	Majorarea numărului de ferme de prăsilă autohtone și stimularea producerii materialului biologic înalt productiv		Surse proprii	MADRM Asociațiile	2021	Numărul de ferme
	Fortificarea capacităților fermelor de prăsilă în implementarea planului de ameliorare și managementul resurselor genetice bovine în ferme		Surse proprii	MADRM Asociațiile	2021	Numărul de ferme ce implementează managementul genetic
	Subvenționarea însămânțărilor artificiale cu material genetic de la tauri autorizați pentru fermele/fermierii care fac parte dintr-o asociație/ cooperativă de profil	3,5	Bugetul de stat	MADRM	2020	15.000 vițele pe an
Sporirea calității laptelui prin punerea în aplicare a unui sistem de monitorizare și sensibilizare a sectorului în privința importanței calității laptelui ca materie primă pentru produsele lactate;						
	Dotarea punctelor de colectare a laptelui cu utilaj și echipamente performante pentru aprecierea calității laptelui recepționat	3,0	Bugetul de stat	MADRM Puncte de colectare	2020	Numărul de beneficiari
	Renovarea și replanificarea spațiilor industriale, pe întreg lanțul de producere,	5,0	Surse proprii Buget de stat	MADRM Unități de	2021	Numărul de beneficiari

Nr. crt.	Obiectiv general / obiective specifice / acțiuni	Costurile estimative de implementare, mil. lei	Sursa de finanțare	Responsabili	Termenul de realizare	Indicatorii de progres
	Întru desfășurarea unei practici de igienă adecvată la unitățile de procesare			procesare		
	Modernizare cu utilaj și echipament performant pe întreg lanțul de producere a unităților de producere și procesare a laptelui	12,0	Surse proprii Buget de stat	MADRM Unități de procesare		Numărul de beneficiari
	Dotarea cu utilaj și echipament de laborator performant a unităților de producere	6,0	Surse proprii Buget de stat	MADRM Unități de procesare	2021	Numărul de beneficiari
	Achiziționarea transportului specializat pentru lapte și produse lactate	6,0	Buget de stat	MADRM Unități de procesare	2020	Numărul de beneficiari
	Modificarea legislativă – laboratoarele uzinale să fie autorizate sanitar veterinar	Nu implică costuri		MADRM ANSA	2020	HG elaborata
	Revizuirea cadrului juridic existent și identificarea legislației care necesită alinierea la legislația UE	Nu implică costuri		MADRM, ANSA	Martie 2020	Lista documentelor care necesită modificări/elaborare disponibilă
	Revizuirea cadrului juridic existent și identificarea actelor legislative secundare necesare pentru implementarea eficace a legislației primare armonizate la legislația UE	Nu implică costuri		MADRM, ANSA	Martie 2020	Lista documentelor care necesită modificări/elaborare disponibilă
	Elaborarea legislației, actelor secundare și altor documente de implementare în funcție de necesitate	Nu implică costuri		MADRM, ANSA	Septembrie 2020	Proiectele de regulamente sau alte documente de

Nr. crt.	Obiectiv general / obiective specifice / acțiuni	Costurile estimative de implementare, mil. lei	Sursa de finanțare	Responsabili	Termenul de realizare	Indicatorii de progres
						implementare disponibile
	Elaborarea/revizuirea listelor de verificare pentru sectorul de lapte/produse lactate în scopul conformării acestora la practicile UE în baza unei abordări bazate pe riscuri	Nu implică costuri		ANSA	Decembrie 2020	Listele de verificare revizuite disponibile
	Realizarea instruirilor continue pentru <i>inspectorii ANSA</i> în domeniul cerințelor UE cu privire la calitatea și siguranța laptelui, inclusiv sănătatea animalelor, bunăstarea animalelor, utilizarea medicamentelor veterinare, igiena laptelui, documentarea și ținerea evidenței	0,3	Buget de stat Donatori	ANSA	Iunie 2021	Agendele instruirilor disponibile
	Realizarea instruirilor continue pentru <i>procesatorii de lapte</i> în domeniul cerințelor UE cu privire la calitatea și siguranța laptelui	0,3	Donatori	ANSA, ANPL, procesatorii individuali de lapte	Iunie 2021	Agendele instruirilor disponibile
	Revizuirea Programului Național de reziduuri aplicabil sectorului de lapte în vederea alinierii la cerințele UE	Nu implică costuri		ANSA	Septembrie 2020	Planuri de monitorizare Raport de evaluare
	Revizuirea și ajustarea activităților de supraveghere a Brucelozei și Tuberculozei	Nu implică costuri		ANSA	Decembrie 2020	Planuri de monitorizare Raport de evaluare

Nr. crt.	Obiectiv general / obiective specifice / acțiuni	Costurile estimative de implementare, mil. lei	Sursa de finanțare	Responsabili	Termenul de realizare	Indicatorii de progres
	Atingerea unui acord între părțile interesate în privința faptului dacă monitorizarea laptelui crud urmează să fie efectuată pentru tot sectorul în întregime	Nu implică costuri		MADRM, ANSA, ANPL, AFPL	Februarie 2021	Descrierea programului disponibilă
	Punerea în aplicare a Programului de Monitorizare a Laptelui Crud (PMLC) în conformitate cu cerințele UE, care să cuprindă indicatori cum ar fi conținutul de germeni (bacterieni), conținutul de celule somatice, punctul de congelare, inhibitori	1,5	Donatori	MADRM, ANSA, laboratoarele, ANPL, AFPL	Iunie 2020	Descrierea programului disponibilă
	În baza PMLC, atingerea unui acord în privința rolurilor, sarcinilor și logisticii pentru colectarea și transportarea probelor, stocarea datelor cu privire la lapte și comunicarea rezultatelor	Nu implică costuri		ANSA, laboratoarele, ANPL, AFPL	Octombrie 2019	Descrierea programului disponibilă
	Identificarea laboratoarelor care vor efectua testările pentru implementarea PMLC	Nu implică costuri		ANSA, ANPL, AFPL, laboratoarele	Noiembrie 2019	Descrierea programului disponibilă
	Aprovizionarea laboratoarelor identificate cu echipament adecvat și truse/chituri de testare	1,5	Donatori	ANSA, CRDV laboratoarele: în dependență de conceptul PMLC	Februarie 2020	Facturile de livrare disponibile

Nr. crt.	Obiectiv general / obiective specifice / acțiuni	Costurile estimative de implementare, mil. lei	Sursa de finanțare	Responsabili	Termenul de realizare	Indicatorii de progres
	Asigurarea acreditării recunoscute internațional a laboratoarelor identificate	1,0	Donatori	CRDV MOLDAC, laboratoarele	Aprilie 2020	Certificatele de acreditare internațională disponibile
	Dezvoltarea unei baze de date pentru înregistrarea și raportarea rezultatelor PMLC	1,0	Donatori	ANSA, CRDV STISC, laboratoarele sau sectorul privat PMLC	Iunie 2020	Baza de date elaborată
	Elaborarea și implementarea programelor de instruire pentru <i>inspectorii ANSA</i>	0,3	Donatori	ANSA	Decembrie 2019	Agendele instruirilor disponibile
	Elaborarea și implementarea programelor de instruire pentru <i>producătorii de lapte</i>	0,3	Donatori	MADRM, ANSA AFPL, producători de lapte individuali	Iunie 2020	Agendele instruirilor disponibile
	Elaborarea și implementarea programelor de instruire pentru <i>producătorii mici de lapte</i>	0,5	Donatori	MADRM, ANSA AFPL, producători de lapte individuali	Iunie 2020	Agendele instruirilor disponibile
	Elaborarea și implementarea unui program de instruire pentru <i>procesatorii de lapte</i> cu privire la impactul calității	0,3	Donatori	MADRM, ANSA ANPL,	Decembrie 2019	Agendele instruirilor disponibile

Nr. crt.	Obiectiv general / obiective specifice / acțiuni	Costurile estimative de implementare, mil. lei	Sursa de finanțare	Responsabili	Termenul de realizare	Indicatorii de progres
	laptelui crud asupra produselor lactate finale și economiile la nivel de companie (ex., estimarea beneficiilor economice de pe urma utilizării materiei prime de calitate înaltă)			procesatorii de lapte		
Implementarea eficientă a practicilor de management a siguranței alimentelor de către companiile producătoare de lapte și produse lactate, cum ar fi HACCP. Creșterea ponderii numărului de ferme autorizate care dispun de certificat de calitate până la 50% în 2025.						
	Instruire continuă a <i>procesatorilor de lapte</i> în domeniul principiilor, beneficiilor și implementării practice a HACCP	0,3	Donatori	ANPL, procesatorii de lapte	Februarie 2020	Agendele instruirilor disponibile
	Îmbunătățirea practicilor de executare de către inspectorii ANSA a implementării HACCP la nivel de companie	Nu implică costuri		ANSA	Iunie 2020	Rapoarte de inspecție disponibile
Sporirea vânzărilor de produse lactate autohtone atât pe piața internă cât și piața internațională cu 20% către 2025						
	Campanie de promovare care vizează conștientizarea în rândul consumatorilor din țară privind producția autohtonă	1,0	Donatori	Agencia Asociațiile	2021	Numărul campaniilor
	Activități promoționale legate de logo-ul umbrelă care distinge produsele moldovenești	1,0	Donatori	Asociațiile	2021	Numărul de acțiuni
	Facilitarea dezvoltării grupurilor de		Banca	MADRM	2021	Numărul de grupuri

Nr. crt.	Obiectiv general / obiective specifice / acțiuni	Costurile estimative de implementare, mil. lei	Sursa de finanțare	Responsabili	Termenul de realizare	Indicatorii de progres
	producători de lapte de vacă		Mondială / MAC-P	Asociațiile		create
	Suport pentru participarea la târguri naționale și internaționale de produse agroalimentare	1,0	Bugetul de stat Donatori	MADRM		Numărul de participări
	Dezvoltarea lanțurilor scurte de aprovizionare - facilități fiscale pentru lanțurile de magazine care promovează producția locală, sau oferă spații pentru producătorii locali	0,5	Bugetul de stat Donatori	MF MADRM	2021	Program implementat
	Suport în crearea magazinelor de firmă cu produse autohtone	0,5	Bugetul de stat Donatori	MADRM	2021	Numărul de magazine
	Crearea laboratorului de control al calității furajelor	2,5	Bugetul de stat Donatori	Bugetul de stat Donatori	2021	Laborator creat
	Compilarea listei de companii interesate la export și de produse de export potențiale	Nu implică costuri		MADRM,MEI (AIM), ANSA, ANPL, procesatori de lapte individuali	Februarie 2019	Lista companiilor orientate spre export și a produselor potențiale de export elaborată
	Prezentarea la DG Sante a listei consolidate de companii interesate cu produse potențiale	Nu implică costuri		MADRM, MEI, ANSA, ANPL	Martie 2019	Lista prezentată la ANSA

